

"SUNU"

"İlaçta Patent" konusu, bilindiği gibi son günlerde sıklıkla tartışılan bir konu. Gerçekte yeni bir konu değil bu. Uzun yıllardır, "fırsat" buldukça, ilaç sanayicileri tarafından öne çıkarılıyor ve patentin ülkemizde uygulanması gerektiği düşüncesini öne çıkarıyorlar.

Gerek ilaç dünyası, gerek ülke ekonomisi açısından ilaçta patent uygulamasını savunanların da, karşı duranların da gerekçeleri var. Söz konusu gerekçeler, ilgili alanın dışında, kamuoyuna da yansıtılıyor.

İlaç sanayii bakımından ilaçta patent, yerli ilaç üreticileri ile yabancı sermayeli sanayicileri karşı karşıya getirmiş bulunuyor.

"Patent" in hem hukuksal hem de sosyal-ekonomik bir boyutu var. İster benimsensin, ister karşı olunsun, özellikle ilaç dünyasının uzmanlarınca bu konunun boyutlarının bilinmesi bir zorunluluk olarak öne çıkıyor.

İşte "İlaçta Patent" Açıkoturumu, bu çok boyutluluğun içinde gerçekleştirildi. Çok sesli biçimde tartışılmasına özen gösterildi. Kuşku yok ki, İstanbul Eczacı Odası Yönetimi'nin bu konuda bir görüşü var; bu görüş meslektaş topluluğumuza ve kamuoyuna açık seçik duyurulmuş bulunuyor.

Ancak, böylesi önemli bir konuda öne sürülen her düşüncenin eşit biçimde okuyucuya yansımalarına özen gösterilmiştir.

Amaç konuyu derinliğine işleyerek bir sonuca varmaktır. Şu söz anlamlı; "karşı olunması gereken şeyler tanınmalıdır".

Mehmet Domaç (Yönetici): *Sevgili meslektaşlarım, basının sayın temsilcileri, Eczacılık Günü'ne hoş geldiniz. Bu yıl ki Eczacılık Günü kutlamaları içerisinde ilk program İlaçta Patent. İlaçta patent deyince akla neler geliyor? Bu konunun uzmanları, bu konuyla uğraşanlar, çalışanlar İlaçta patent konusunu irdelleyecekler. Önce kısa bir giriş yapmak istiyorum.*

Türk Eczacıları Birliği yasanın 6643 sayılı yasanın 4. maddesi şöyle diyor: Eczacı meslek grupları yerli, tıbbi müstahzarların levsanı temin edecek tedbirleri almakta yükümlüsünüz. Yasayla meslek örgütlerine verilen bir görev var. Ülkemizi ziyaret eden A.B.D. Ticaret Başkan yardımcısı dünya ekonomisine uyum sağlayabilmemiz için bize ilaçta patente geçin diye tavsiyelerde bulunuyor. Bilindiği gibi patentin liberal ekonomi içinde ülkemizde uygulanması ortaya atılıyor. Gelişmiş ülkelere baktığımızda ticaretten önce sanayii ile ilgilendiklerini görüyoruz. Sanayiden sonra diğer işlemler geliyor. Ticaret, ithalat, ihracat bunlar daha sonra önem kazanıyorlar. Çünkü ulusal sanayilerini kuramayan ülkelerin serbest piyasa ekonomisini uygulamaları ve ithalata geçmeleri mümkün olamıyor. Geçenlerde okuduğum bir makede şu ilginç cümleler yer alıyordu: "Liberalizm Fransız Anayasası'nın ilk kelimesi liberte'den geliyor. Fakat hiç bir zaman yalnız değil, arkasında başka kavramlar var. Kardeşlik, dayanışma sözcükleri her zaman bunun yanında yer alıyor. Bu üçlü birbirinden ayrılamıyor ve bu üçlü olmadan liberalizmden bahsedilemiyor. Ülkeler arasında liberal ekonomiden bahsetmek olası değil. Dikkat edersek AET, ABD, Japonya gibi gelişmiş ekonomilerde tam bir koruma, tam dış ekonomi kontrolü var" diye sürüyor yazı. Bu konular seçici olarak yapılıyor. Ülkedeki zayıf sanayi korunuyor, zayıf çiftçi korunuyor. 1991 yılında Antalya'da yapılan, Türk Japon İş Konseyi toplantısının açılışını Cumhurbaşkanı Özal yapmıştır. Serbest pazar ekonomisi konuşulurken daha çok bu toplantıda bir Japon sanayici söz olarak şöyle diyor, "Ülke içinde serbest pazar ekonomisi vardır, ülkeler arasında liberal ekonomi olmaz, siz bu kafayla ülkenizin işçisini işsiz, köylüsünü fakir yaparsınız, siz yanlış anlıyorsunuz" diyor.

Bugün ülkemizde global ekonomiden, liberal ticaretten sıklıkla

bahsediliyor. Çoğu aydınımız da bunu istiyor. Ben konuşmamda çok kesin yargılara varmak istemiyorum, ancak bazı sorular açmak istiyorum. Bu durumda ülkemiz işsizler ordusuna sahip olmaz mı? Döviz bunalımına girmez miyiz? Fakir ve adaletsiz bir topluma yol açmaz mıyız? Fransız Anayasası'nın öngördüğü gibi kardeşlik, dayanışma, liberalizm ortada kalır mı? İşte ilaçta patent konusu gündeme geldiğinde tüm bu boyutlardan konuya bakmak gereklidir. Şimdi sırasıyla konuşmacılara söz vermek istiyorum. Sayın Selçuk Öztekin patent nedir, şimdiye kadar patent konusunda hukuksal anlamda ne tür yorumlar ve çalışmalar yapıldı? Kısaca aktarır mısınız?

Sözü Selçuk Öztekin'e vermeden önce konuşmacıların konuşma süresinin 15 dakika olduğunu hatırlatmak isterim. Daha sonra sizlerin soruları ve katkılarıyla panelimiz devam edecek.

Doç.Dr.Selçuk ÖZTEK

TÜRK PATENT HUKUKUNUN ANA HATLARI

VE İLAÇ PATENTLERİ SORUNU

Hemen şunu belirtmek gerekir ki, Türk Hukukunda "patent" diye bir kavram mevcut değildir. Konuya ilişkin kanunda kullanılan terim "ihtira beratı"dır. Bilindiği üzere "ihtira", buluş; "berat" ise nişan, rütbe ve bunlara benzeyen şeyler hakkında Devletçe verilen resmi kağıt anlamına gelmektedir. "Patent", "ihtira beratı" kavramının yabancı bir terimle ifadesinden ibarettir ve son zamanlarda dilimizde de yerleşmeye başlamıştır.

Patent ya da ihtira beratı, yaratıcı düşüncenin devletçe belirli bir süre koruma altına alındığını kanıtlayan resmi belgedir.

Bu belge ile, bir buluşun sahibine (mucide), münhasıran kendi tekelinde olan ve buluşun ticaret ve üretim ilişkileri açısından değerlendirilmesine yönelik bulunan bazı haklar tanınır. İşte, "patent" ya da "ihtira beratı" hukukunun konusunu bu haklar teşkil eder.

Böyle bir hukuk branşına ve bunun sağladığı hukuki korumaya neden ihtiyaç duyulmuştur?